

Missiv gällande avsiktsförklaringen att förvärva kraftverk i Testeboån

Bakgrund:

Testeboån är idag ett unikt vattendrag i många avseenden, bland annat är ån ett av få vildlaxvatten kring Östersjön och ett Natura 2000 område.

Med rätt åtgärder finns goda förutsättningar att Testeboån når sin fulla potential att öka beståndet av lax och havsöring, vilket genererar en ökad attraktivitet för besöksnäringen. Tillsammans med fisketurismen och naturvärdena kan Testeboån komma att bidra med en positiv utveckling av landsbygden genom framtida arbetstillfällen och intäkter i båda kommunerna.

Omprövning av svensk vattenkraft enligt moderna miljövillkor

Sverige ska både ställa om till förnybar energi och nå miljömålen om levande vattendrag. Kraftverk och dammar för produktion av vattenkraftsel ska enligt lagstiftning som trädde i kraft den 1 januari 2019 förses med moderna villkor. Det innebär att alla sådana anläggningar som idag inte har tillstånd för hela verksamheten enligt miljöbalken ska genomgå en prövning för att få moderna miljövillkor. Prövningen ska ske enligt en nationell plan som fastställts av regeringen där landets vattendrag med vattenkraftsanläggningar indelats i olika prövningsgrupper.

Vattenkraftsanläggningar i Testeboån är prioriterade nationellt och där ska ansökningar om prövning lämnas in till Mark- och miljödomstolen i Östersund senast den **1 september 2022**.

Vattenkraftens Miljöfond möjliggör för vattenkraftsägaren att finansiera miljöåtgärder i sina vattenkraftverk om ägaren uppfyller följande krav:

- Bedriver vattenverksamhet för produktion av vattenkraftsel i Sverige
- Är anmäld till, omfattas av och följer den nationella planen
- Har gjort en föransökan till fonden
- Åtar sig att uppfylla de krav som anges i fondens allmänna villkor.

Genom Vattenkraftens Miljöfond erhållas stöd för:

- Aktiviteter inför en domstolsprövning och fram till och med domslut. Stöd ges med **85%** och ersättning sker löpande under projektets gång.
- Förberedelser och genomförande av utdömda miljöåtgärder. Fonden ersätter produktionsförluster som överstiger 5 % av normalårsproduktionen. Vid alternativet att riva ut ett kraftverk beräknas ett produktionsbortfall och ersättning ges då i praktiken med **95%** av anläggningens beräknade värde när arbetet är slutredovisat.

Varför ska Gävle och Ockelbo kommun agera och kliva in som vattenkraftsägare?

I kommunplanen för Gävle återfinns uppdraget att Gävle kommun ska aktivt ta del i arbetet för att utreda och om möjligt säkerställa fiskvandringar i Testeboån med hjälp av extern finansiering.

I Ockelbo kommun finns ett inriktningsbeslut, taget i kommunfullmäktige, om fria vandringar i Testeboån.

För att nå god ekologisk status är åtgärder nödvändigt för att Testeboån skall nå sin fulla kapacitet. Utrivning är ur miljösynpunkt alltid att betrakta som det bästa alternativet för små anläggningar med eftersatt underhåll. Det är en stor skillnad i vad man kan uppnå i termer av biologisk mångfald och utveckling av fisket i ån om man river ut flertalet anläggningar mot om man miljöanpassar med fiskvägar som ofta inte är fullt funktionella. Genom att ta bort dammar vinner man lek- och uppväxtområden för fisk och andra arter och återskapar naturliga flöden.

Kommande prövning och moderna miljöanpassningar av Testeboån är av stort värde och samhällsnyttan av fria vandringar i Testeboån har en stor potential att generera positiv landsbygdsutveckling.

Mot denna bakgrund avser Gävle och Ockelbo kommun att vid rätt förutsättningar förvärva Nilssons Kraft ABs kraftverk i Testeboån, för att få rådighet över kraftverken när processen med prövning hos Vattenkrafts Miljöfond i Sverige AB inleds.

Nuläge

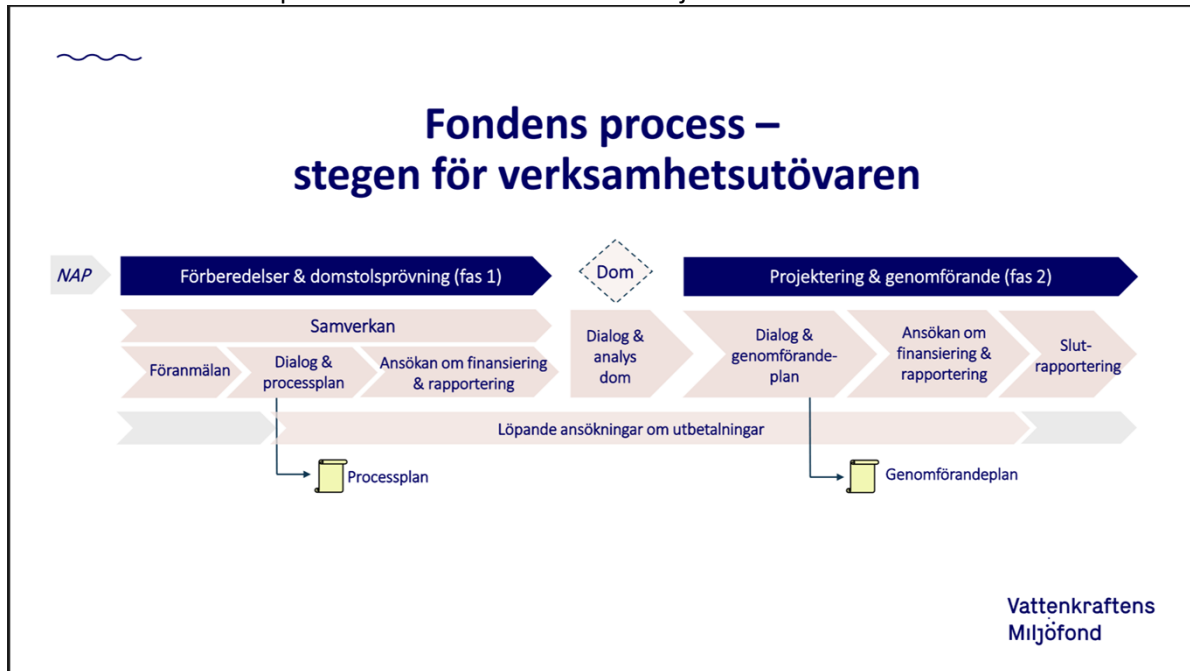
Testeboåns vänner, är en förening för Testeboån som bildades 2019 med syfte att utveckla landsbygden utifrån Testeboåns potential.

I föreningen medverkar Billerud Korsnäs Skog AB, berörda fiskevårdsområden, Gävle Kommun, Ockelbo Kommun, Sportfiskarna, Byströmmen och lokala eldsjälarna.

Arbetet mot att skapa fria vandringar är en av de viktigaste frågorna för Testeboåns vänner. En arbetsgrupp med deltagare från Gävle kommun, Ockelbo kommun och Sportfiskarna har samordnat det arbetet sedan 2019. I och med det så inleddes också en dialog med ägaren till kraftverken i Testeboån samt initierades möte med Vattenkraftens miljöfond och med andra kommuner som genomgår liknande processer

Enligt Nationella planen för vattenkraft (NAP) har Testeboån tilldelats prövningsdatum i september 2022 och för att komma vidare i processen så är en avsiktsförklaring, som syftar till att fastställa de båda kommunernas gemensamma vilja, av största vikt.

Bilden nedan förklarar processen hos Vattenkraftens Miljöfond

Tidslinje Uppskattade aktiviteter inom ramen för Vattenkraftens miljöfond

- Kv 3-4 2021 Framtagande av ansökningshandlingar till Vattenkraftens miljöfond
- Kv 2 2022 Kraftverksägaren ansöker om medel från fonden för framtagande av ansökan
- Kv 3 2022 Prövning av Testeboån startar i Mark- och miljödomstolen
- Kv 3-4 2023 Domar meddelas för de första kraftverken
- Kv 4 2023 Kraftverksägaren tar fram en genomförandeplan med bl a synpunkter från miljöteknisk och annan relevant expertis, sätter tidsplan, uppskattar kostnad för genomförande av åtgärder inkl. ersättning för produktionsbegränsningar, möjligheter för finansiering från annat håll
- Kv 1-2 2024 Arbetet med åtgärder påbörjas
- Kv 1-2 2024 Domar meddelas för de sista kraftverken
- Kv 3-4 2024 De första åtgärderna är genomförda.
- Kv 4 2024 Ansökan om ersättning från fonden
- Kv 1-2 2025 Planerade åtgärder fortsätter. Fonden betalar ut ersättning för de första kraftverken

Kv 3-4 2025 Fonden betalar ersättning för åtgärder

Kv 1-3 2026 Samtliga åtgärder genomförda

Kv 4 2026 Fonden betalar ersättning för de sista kraftverken

Förslag på process framåt

Juni 2021: Avsiktsförklaringen signeras för att kunna föra processen vidare

Juni 2021: Dialog med nuvarande kraftverksägare återupptas för att bekräfta försäljning eller ej

Juni 2021: Upphandla en konsult med uppdrag att ta fram en konsekvensanalys för Gävle och Ockelbo kommun gällande framtida drift, organisation samt kompetens vid ett eventuellt förvärv av kraftverken

September 2021: Konsekvensanalysen presenteras för Gävle och Ockelbo kommun och beslut fattas därefter

Oktober 2021: Konkret dialog initieras med nuvarande kraftverksägare kring avtalsutformning och köpesumma utefter Vattenkraftens Miljöfonds beräkningsverktyg vid aktuellt tillfälle

December 2021: Avtal signeras mellan köpare och säljare

Uppskattad budget

En översiktlig kostnadsuppskattning har beräknats av ett konsultföretag för miljöanpassning för några av de berörda anläggningarna. För andra anläggningar finns ingen utredning utan kostnadsuppskattningar har gjorts baserat på tidigare erfarenheter.

Nedan presenteras en uppskattad budget och tidsaxel. Budgeten bygger på att anläggningarna köps till det värde som Vattenkraftens Miljöfond's beräkningsverktyg anger som produktionsersättning vid köptillfället. Produktionsersättningen ändras varje kvartal utefter rådande elpriser. I kalkylen har också beräknats att kraftverken är i drift i avvaktan på miljöanpassning.

Ytterligare extern finansiering är inte inräknad. Om processen går vidare utan ytterligare fördröjning så finns dock god möjlighet att söka medel från andra externa finansiärer. Nationell expertis bedömer att annan finansiering kan erhållas om stöd söks innan kraftverken förvärvas utan att Vattenkraftens Miljöfond därmed reducerar sitt stödbelopp. Räntekostnader är inte inkluderade då detta är avhängt utformning av köpeavtal.

Det ska tidigt noteras att en exakt kostnadsuppskattning är mycket svår att göra och kräver ingående utredningar av faktorer som kulturmiljö, markförhållanden etc. Det ska också understrykas att Vattenkraftens miljöfond ger 85 % stöd till dessa utredningar när de godkännt en processplan för respektive anläggning. Utredningar före dess att processen godkännts genererar inget stöd från fonden.

Den preliminära budget som framtagits visar att den totala investeringskostnaden landar på ca 6 miljoner kr fördelat på 5 år.

Kraftverk	Produktions ersättning (värde) enligt VMF (milj kr)	Skattad Utrivningskostnad (milj kr)	Skattad utrednings & processkostnad (milj kr)
Strömsbro	10,3	3,0	1,0
Oslättfors	3,9	4,0	1,0
Åmots bruksdamm	1,5	20,0	1,5
Masugnsdammen	1,5	10,0	1,5
SUMMA	17,1	37,0	5,0

Aktivitet	BUDGET 2021-2025		
	INTÄKTER (milj kr)	UTGIFTER (milj kr)	BALANS (milj kr)
Löpande administrativa kostnader inkl förämålan, genomförandeplan etc	0,00	1,70	-1,70
Kraftverk (driftsintäkter fram till avveckling samt inköpskostnad, antagen till värdet av produktionsersättning enligt VMF)	2,02	17,12	-15,10
Aktiviteter inför en domstolsprövning (ersätts "löpande" med 85%)	4,25	5,00	-0,75
Domstolsprövning (ersätts "löpande" med 85%)	0,77	0,90	-0,14
Genomförandeplan & Förberedelser miljöåtgärder (ersätts "löpande" med 85%)	0,51	0,60	-0,09
Genomförande miljöåtgärder (ersätts "löpande" med 85%)	31,45	37,00	-5,55
Slutrapportering (ersättning för avveckling av kraftverk)	17,12	0,00	17,12
SUMMA	56,11	62,32	-6,21

UTGIFTER (kk)	år	2021				2022				2023				2024				2025			
		Kv.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3
Löpande administrativa kostnader inkl förämbälsman, genomförandeplan etc		[Grey shaded area covering all quarters from 2021 to 2025]																			
Inköp Kraftverk		[Grey shaded area]				[Grey shaded area]				[Grey shaded area]				[Grey shaded area]				[Grey shaded area]			
Aktiviteter inför en domstolsprövning		[Grey shaded area]				[Grey shaded area]				[Grey shaded area]				[Grey shaded area]				[Grey shaded area]			
Domstolsprövning		[Grey shaded area]				[Grey shaded area]				[Grey shaded area]				[Grey shaded area]				[Grey shaded area]			
Genomförandeplan & Förberedelser miljöåtgärder		[Grey shaded area]				[Grey shaded area]				[Grey shaded area]				[Grey shaded area]				[Grey shaded area]			
Genomförande miljöåtgärder		[Grey shaded area]				[Grey shaded area]				[Grey shaded area]				[Grey shaded area]				[Grey shaded area]			
Slutrapportering/stöd för avveckling		[Grey shaded area]				[Grey shaded area]				[Grey shaded area]				[Grey shaded area]				[Grey shaded area]			

Inköp. Detta bör träda i kraft då planen godkänts.

slutrapportering genererar ersättningsbidrag

Miljöåtgärder, förberedande aktiviteter etc. genererar ersättning löpande